

Beļģijas Latviešu Ziņas

Nr. 13

www.latviesi.be

2009. gada aprīlis

Labdien!

Šķiet, tagad neviena saruna neiztiek bez krīzes pieminēšanas. Īpaši, ja esi latvietis. Mēs, Beļģijā dzīvojošie, droši vien neesam izņēmums. Arī mēs taču lasām Latvijas ziņas, runājam ar radiem un draugiem dzimtenē. Un arī mēs nevaram palikt vienaldzīgi, redzot notiekošo.

Vai nu krīzes ietekmē vai kā citādi, bet Beļģijas latvieši atgriezušies pie tradīcijas palīdzēt tiem, kuriem dzīvē paveicies mazāk. Jau pirms Ziemassvētkiem Latviešu biedrība Beļģijā aicināja visus pievienoties ziedojumu vākšanas akcijā, savukārt šogad martā labdarības koncertu sarīkoja Briseles latviešu luterāņu draudze. Par abiem pasākumiem stāstām šajā avīzē.

Stāstām arī par Latviešu biedrības Beļģijā pilnsapulcē nolemtu, kur galvenais secinājums bija, ka arī ierindas biedriem aktīvāk jāiesaistās biedrības darbā, lai palīdzētu jaunajai valdei latviešu kopienas aktivitāšu organizēšanā.

Un latviešu kopiena Beļģijā nav no mazajām. Galvenokārt jau pateicoties Latvijas dalībai Eiropas Savienībā. Kopš pievienošanās brīža pagājuši jau pieci gadi, kurus noteikti atzīmēsīm. Svinēt varbūt nav tas piemērotākais vārds šī brīža situācijā. Drīzāk šis ir labs atskaites punkts, lai izvērtētu, kas ir mainījies pa šiem pieciem gadiem.

Kas ir mainījies piecpadsmit un vairāk gados, par to esam jautājuši Latvijas goda konsulam N. Dālmanam, kurš bija pirmais Latvijas diplomātisko saišu atjaunotājs ar Beļģiju pēc neatkarības atgūšanas.

Ceram, ka šī neierasti garā ziema tomēr drīz dos ceļu pavasarim un novēlam priecīgas Lieldienas!

Redakcija

Latvijas 5 gadi Eiropas Savienībā

Nodibināta asociācija “Latvija-Luksemburga”

Pagājušā gada beigās tika reģistrēta asociācija “Luksemburga - Latvija”. Tās prezidents Gints Stašāns atzīmē, ka reģistrācijas datums ir simbolisks - 2008. gada 18. novembris.

Jau pirms reģistrācijas asociācija organizējusi virkni pasākumu. Ir nodibināta un veiksmīgi darbojas latviešu skola “Strops”, kurā pateicoties atsaucīgiem brīvprātīgajiem, tiek vadītas nodarbības trim bērnu grupām. Pērn sāka tradīcija kopīgi svinēt Jāņus. Sadarbībā ar Eiropas Parlamenta deputātu G.V. Kristovski demonstrēta E. Šņores filma “Padomju stāsts”. Ik gadu Asociācija piedalās 18. novembra svinību organizēšanā kopā ar Latvijas vēstniecību un goda konsulu. Pagājušajā gadā 18. novembra nedēļā Eiropas Parlamenta ēkā

notika G. Oškalkas-Vējiņas fotoizstāde.

Šogad Asociācija ir ielāņojusi ne tikai gadskārtējos pasākumus - Jāņus, 18. novembra svinības, latviešu skolas aktivitātes, bet arī iecerējusi citus pasākumus. Pirmais no tiem bija dalība kultūru festivālā marta vidū.

Plašāku informāciju par Asociāciju un iespēju kļūt par tās biedru lasiet www.latviesi.be ▲

Vēl šajā numurā:

- LBB jaunumi
- Latvijas mākslinieku izstāde
- Labdarības akcijas
- Atskats uz pasākumiem
- Intervija ar N. Dālmanu
- Karnevāls!

Notikumi

10.-12. aprīlī Lillē Midi-Midi festivāla ietvaros notiks Baltijas valstu nedēļas nogale. Plašāka informācija www.lille3000.com

16.maijā Latvijas Pastāvīgajā pārstāvniecībā ES (Avenue des Arts 23, Briselē) notiks pasākums saistībā ar Latvijas dalības ES 5 gadu jubileju. Iecerēts atklāt apskatei 2 jaunas izstādes. Pasākumā uzstāsies Briseles latviešu kori – gan pieaugušie, gan bērnu koris, kā arī Briseles latviešu deju kolektīvs.

Informācija: www.latviesi.be.

Pavasara ziedu laiks ir klāt!

Kādēļ gan neieplānot braucienu pa tulpu ceļu Holandē? Un nenokavējiet puķu parādi 25.aprīlī. www.bloemencorso-bollenstreek.nl

Ir vērts apmeklēt arī Hallerbos, kur drīz ziedēt sāks meža hiacintes, kas veido nebeidzamu zilu paklāju. Šis 520 ha lielais mežs atrodas pie Halles. Vieta, kur sākt pastaigu: Meža muzejs, Vlasmarktdreef 2.

Savukārt no 9. aprīļa līdz 7.maijam apmeklētājiem atvērta Groot-Bijgaard puķu dārzs. www.grandbigard.be

Latviešu biedrības Beļģijā jaunumi

Aldis Austers

Biedrības biedri 5. martā pulcējās uz ikgadējo biedrības pilnsapulci. Darba kārtībā bija vairāki svarīgi un interesanti jautājumi.

Ar gandarījumu tika konstatēts, ka 2008. gadā turpinājās biedrības izaugsme- ir iestājušies 9 jauni biedri. Mazāk iepriecinošs bija konstatējums, ka 4 biedri nav ilgstoši maksājuši biedru naudu, tāpēc, saskaņā ar biedrības statūtiem, šis fakts tika uztverts kā šo biedru izstāšanās no biedrības.

2008. gadā beidzās valdes pilnvaru termiņš, tāpēc notika valdes locekļu vēlēšanas. Jaunajā valdē ievēlēja Aldi Austeru, Ilgu Sebok, Gundegu Ābeli, Māru Cukuru un Ilonu Strupku. Par revidenti atkārtoti tika ievēlēta Eila Ozols.

Pārrunājot 2008. gada rezultātus, tika atzīmētas vairākas novitātes biedrības darbībā: Jāņi tika svinēti kopā ar lietuviešiem, igauņiem un beļģiem; Ziemassvētku laikā tika sarīkota ziedojumu akcija; Briselē notika Eiropas Latviešu apvienības sanāksme. Par ilggadīgu un sekmīgu darbu biedrība saņēma Latvijas ārlietu ministra Atzinības rakstu. Plašāk tika pārrunāta Valstsvētkusvinību organizācija. Vairāku biedru skatījumā nebija akceptējams tas, ka notika vairāki svētku pasākumi, no kuriem katrs atsevišķi piesaistīja visai maz dalībniekus.

Tā kā ir mainījusies beļģu likumdošana attiecībā uz bezpeļņas organizācijām (association sans but lucratif), bija nepieciešams apstiprināt

jaunu statūtu redakciju. Jaunie statūti lielā mērā balstās uz agrākajiem iekšējās kārtības noteikumiem. Nozīmīgākās izmaiņas attiecas uz:

- biedriem, proti, tika nolemts atļaut kļūt par biedru jebkurai pilngadīgai personai, kura atzīst biedrības mērķus un tās latvisko raksturu;
- pilntiesīgo biedru pieļaujamo minimālo skaitu, kurš tika noteikts ar 6 cilvēkiem (vismaz par vienu vairāk nekā valdes locekļi);
- biedru naudas pieļaujamo maksimālo apmēru, proti, tika nolemts, ka pilnsapulce var lemt par biedru naudu jebkurā apmērā, nepārsniedzot 100 eiro (patlaban 30 eiro);
- rīcību situācijās, kad pilnsapulcei trūkst kvoruma. Tika nolemts, ka valdes priekšsēdētājam ir tiesības stundas laikā sasaukt ārkārtas pilnsapulces sēdi, kuras dalībniekiem ar 2/3 balsu vairākumu ir jāpiekrīt izsludinātās pilnsapulces dienas kārtības pārņemšanai uz ārkārtas pilnsapulci.

Vērtējot iepriekšējo gadu pieredzi, kā trūkums tika atzīmēta jaunāka gadagājuma cilvēku neiesaistīšanās biedrībā. Lai radītu motivāciju, pilnsapulce nolēma diferencēt biedru naudu, jauniešiem līdz 25 gadiem nosakot to 10 eiro apmērā. Papildus tiek nolemts samazināt biedru naudu līdz 10 eiro arī pensionāriem un nestrādājošiem biedriem. ▲

Fotogrāfiju izstāde „Eiropieši”

Šogad maijā apritēs 5 gadi kopš Latvijas dalības ES. Šajā laikā Brisele kā sava veida „Eiropas galvaspilsēta” ir kļuvusi par dzīves, darba un studiju vietu daudziem cilvēkiem no Latvijas un citām Eiropas valstīm. Saistībā ar šo 5 gadu jubileju, gribas aizdomāties par to, kā mēs uztveram sevi Eiropā un kā mēs redzam citus eiropiešus.

LR Pastāvīgā pārstāvniecība ES un Latvijas vēstniecība aicina Beļģijā un Luksemburgā dzīvojošus jauniešus vecumā no 13 līdz 25 gadiem piedalīties fotogrāfiju konkursā „Eiropieši”.

Lai piedalītos konkursā, dalībniekiem līdz šī gada 24. aprīlim elektroniski jāiesniedz tematikai atbilstoši fotoattēli un autora komentārs par tiem.

Iesniegtās fotogrāfijas un autora tekstu vērtēs neatkarīga žūrija. Tā izvēlēsies 20-40 interesantākos darbus fotoizstādei „Eiropieši”, kas saistībā ar Latvijas dalības ES 5 gadu jubileju šī gada 16. maijā tiks atklāta LR Pastāvīgajā pārstāvniecībā ES. Mācību gada beigās izstāde būs apskatāma arī Briseles Eiropas skolā II - Woluwe. Par dalības noteikumiem lasiet www.latviesi.be

Eiropas pilsētas Latvijas mākslinieku gleznās

Inese Allika, foto N.Vecvagare

Latvijas Pastāvīgajā pārstāvniecībā ES ir apskatāma izstāde „Eiropas pilsētas Latvijas mākslinieku gleznās”.

Šī izstāde „Eiropas pilsētas Latvijas mākslinieku gleznās” tika izveidota 2008.gadā Agijas Sūnas mākslas galerijai sadarbojoties ar Eiropas Komisijas Pārstāvniecību Latvijā. Izstāde tika atklāta Rīgā 2008.gada 9.maijā, atzīmējot Eiropas dienu.

Izstāde „Eiropas pilsētas Latvijas mākslinieku gleznās” pagājušā gada novembrī atceļoja uz Briseli - Latvijas Pastāvīgo pārstāvniecību ES. Tā bija kā brīnišķīga dāvana Latvijas 90.dzimšanas dienā gan Briseles latviešiem, kas savā brīvajā laikā sanāk kopā Pārstāvniecības telpās, lai dziedātu korī, spēlētu teātri, mācītu saviem bērniem latviešu valodu un stāstītu par Latviju, gan citiem Latvijas Pastāvīgās pārstāvniecības ES apmeklētājiem.

Lai šo izstādi varētu apskatīt lielāks skaits briseliēšu, 27.februārī Latvijas Pastāvīgā pārstāvniecība ES sadarbībā ar Eiropas Parlamenta deputātu Robertu Zīli rīkoja izstādes atvērto durvju dienu.

Saistībā ar šo izstādi Eiropas Komisijas Pārstāvniecība Latvijā ir sagatavojusi arī īpašu katalogu, kurā apkopotu izstādes darbi un informācija par šo darbu autoriem – talantīgiem latviešu māksliniekiem.

Izstāde Latvijas pastāvīgajā pārstāvniecībā ES būs apskatāma līdz šī gada maijam.

Šīs izstādes izveidošana lieliski sasaucās ar to, ka 2008.gads Eiropas Savienībā bija starpkultūru dialoga gads. Arī šī izstāde ir kā unikāla dialoga iznākums starp latviešu māksliniekiem un Eiropas pilsētām. „Mākslas valoda ir izziņas tehnoloģija” – tāds uzraksts lasāms izstādē apskatāmajā Aijas Zariņas gleznā un tas varētu būt arī viens no šīs izstādes vadmotīviem, jo māksla ir īpašs komunikāciju veids, kas ļauj iepazīties viens ar otru un iepazīt citus. Turklāt māksla ir valoda, kuru saprot visu

tautību cilvēki.

Izstādē ir apskatāmas gan vairāku ievērojamu latviešu mākslinieku – tai skaitā Džemmas Skulmes, Alekseja Naumova, Birutas Baumanes, gan arī Latvijas jauno talantu – Andra Eglīša, Zanes Balodes, Patrīcijas Brektes, u.c. gleznas. Kopā izstādi veido 32 talantīgu latviešu mākslinieku darbi, kas tapuši galvenokārt pēdējo 3 gadu laikā.

Roma, Londona, Berlīne, Venēcija, Parīze - šīs un daudzas citas burvīgas Eiropas pilsētas ir iedvesmojušas latviešu māksliniekus, kas līdz ar Latvijas neatkarības atgūšanu un Latvijas daļību

jautājumu, ko nozīmē būt Eiropā. Gleznotāja Ilze Avotiņa domā „*Būt Eiropā - man tā ir piederības sajūta – tā ir uzīcešanās, uzdrīkstēšanās, piedalīšanās, vilšanās, veļšanās, tā ir atbildības sajūta*”. Savukārt gleznotāja Irēna Lūse saka „*Dzīvot Eiropā... Varbūt visspilgtāk šī izjūta mani pārņēma brīdī, kad saulainā maija pēcpusdienā, siltam vējam glāstot, braucu ar mašīnu no Barselonas pāri majestātiskajiem Pireneju kalniem uz mazo franču pilsētiņu Vidusjūras krastā – Koljūru, kuras kluso un noslēpumaino skaistumu baudījuši un apjūsmojuši gan Braks un Pikaso, gan Derēns un Matis. Būt Eiropā man nozīmē sajūst piederību šiem vējiem, kalniem, mākslai.*”

Izstādē apskatāmo Eiropas pilsētu krāšņajā virtienē nav aizmirstas arī Latvijas pilsētas - Džemmas Skulmes „Kariatīde Rīga”, Signes Vanadziņas „Cēsis. Žagarkalns. LV”, u.c. Gleznotāja Inta Celmiņa, papildinot ar pārdomām savu darbu “Rīgas iela”, atzīst - „*Visas skaistās Eiropas pilsētas – gan ziemeļu, gan dienvidu, mani apbur ar savu vēsturi, arhitektūru un kultūras mantojumu. Tas apstāklis, ka esmu dzimis un dzīvoju Rīgā, ir veidojis šo Eiropas pilsētu par manas pasaules centru un izejas punktu.*”

Izstādes skatītājiem atliek vien novēlēt Džemmas Skulmes teikto saistībā šo izstādi - „*... lai skatītājs lasa darbos visu, un svarīgākais – par musu grībešanu būt pašiem starp citiem*”.

Zīmīgi, ka šī izstāde Briselē būs līdz 2009. gada maijam, kad apritēs 5 gadi kopš Latvija ir Eiropas Savienības dalībvalsts. Arī Latvija šo 5 gadu laikā, piedaloties ES procesos, kā pilntiesīga dalībniiece ir mācījusies būt pati starp citiem. ▲

ES ir baudījuši vēl nesenā pagātnē liegto un tagad tik pašsaprotamo iespēju, apceļot Eiropas pilsētas.

Līdzās mākslinieku darbiem izstādi papildina arī katra mākslinieka komentārs ar viņa izjūtām un Eiropas redzējumu. Gleznotāja Gunta Grīva Liepiņa saka „*Eiropa man nozīmē cilvēces radīto kultūras un mākslas vērtību apbrīnojamo krātuvi. Tā nozīmē arī manas mājas. Latviju.*”.

Gan savos darbos, gan pārdomās mākslinieki meklē atbildes uz

Beļģijas latviešu ziedojums sasniedz adresātus

Pirms Ziemassvētkiem Latviešu biedrība Beļģijā aicināja visus piedalīties ziedojumu akcijā. Atsaucība bija negaidīti liela un diviem projektiem Latvijā aizceļoja 1100 eiro. Sanita Endzele no ziedot.lv stāsta par to, kur izmantota ziedotā nauda.

Projekts „Namiņš bērniem”

Auces krīzes centrā „Namiņš” katru dienu bez maksas pusdienas

un launagu paēd 42-45 mazo auceņnieku. Tie ir bērni, kuri ģimenē cietuši no vardarbības, trūkuma, kuriem trūkst vecāku rūpju un mīlestības. Kopā centra aprūpē ir nu jau 70 bērnu. Aizvien vairāk ir bērni, kuriem nepieciešams šis atbalsts.

Saziedotie līdzekļi dod lielu atbalstu centra darbībā. Par šo summu tiek iepirkti pārtikas produkti, tiek segta daļa no komunālo pakalpojumu izmaksām.

Lai krīzes centrs sekmīgi darbotos, tam mēnesī nepieciešami aptuveni 200 latī, kuru segšanai Ziedojot 7,25 Ls, tiek nodrošināta vienam bērnam mēneša uzturēšanās krīzes centrā „Namiņš”!

2009. gada februārī fonda Ziedot darbinieki viesojās pie bērniem centrā

„Namiņš”. Prieks un miers bija bērnu acīs. Milzīgs paldies centra darbiniekiem par rūpēm un mīlestību ko viņi sniedz šiem bērniem. Bērni vakarā dodas uz mājām ne tikai paēduši, bet arī samīlēti un uzklausi.

Bērni tiek pabaroti, apģērbti un audzināti darbam. Ar pieaugušo līdzdalību bērni vietējā dārziņā Namiņa virtuves vajadzībām audzē dārzeņus. Ir vairākas brīvā laika pavadīšanas iespējas – spēlē teātri dramatiskajā pulciņā, dodas ekskursijās, apgūst datorprasmes, vingro vai piedalās kristīgās ētikas nodarbībās.

Projekts „Vecmāmiņām un vectētiņiem”

Kopš 2004.gada marta, kad interneta portālā ziedot.lv tika uzsākts projekts „Vecmāmiņām un vectētiņiem” kopumā ar ziedotāju atbalstu „Drošības pogas” pakalpojumu saņēmuši 112 veci un vientuļi cilvēki vai cilvēki ar invaliditāti, kuri paši nevar atļauties apmaksāt pakalpojumu un pamatojoties uz neatbilstību kādam no pašvaldību kritērijiem, nevar pretendēt uz sociālo dienestu palīdzību vai tādi, kuru tuvinieki dažādu iemeslu dēļ nevar šo pakalpojumu apmaksāt. Pateicoties ziedotāju atbalstam šiem cilvēkiem dāvāta drošība un sirdsmiers. Paldies

par Jūsu atsaucību un ziedojumiem!

„Drošības pogas” pakalpojumi vienam klientam izmaksā 12 latī mēnesī. Izmaksās ietverti gan tehnikas, gan visi citi „Drošības pogas” pakalpojumi un, protams, arī nepieciešamie izbraukumi neatkarīgi no to skaita.

Pateicoties ziedotāju atsaucībai kopā ar portālu Ziedot.lv 2008. gada decembrī tika realizēts projekts „Uzdāvini vecmāmiņai Ziemassvētkus”. Šī projekta ietvaros bija iespējams iepriecināt ar Ziemassvētku dāvanām 66 vectētiņus un vecmāmiņas, kas garajos ziemas vakaros jūtas vientuļi un visu aizmirsti. Par saziņotajiem līdzekļiem tika iegādātas mīlas dāvanas – medus, tēja, kafija, saldumi u.c. Dāvanas sirmgalvju ikdienā ienesa prieka, negaidīta pārsteiguma un svētku sajūtu. Daudzām kundzēm saņemot dāvanas acīs bija prieka asaras un neticība pilns jautājums: „Vai tiešām tas viss man?”

Visi dāvanu saņēmēji saka lielu un sirsnīgu paldies ziedotājiem, ka viņi visiem tik grūtajā laikā ir spējuši atbalstīt vecos un vientuļos cilvēkus. Lielākajai daļai no projekta ietvaros apciemotajiem cilvēkiem šīs dāvanas bija vienīgais iepriecinājums Ziemassvētkos. ▲

Labdarības koncerts Zvanniēku atbalstam

Apsveicami, ka palīdzēšana tiem, kuriem šai dzīvē paveicies mazāk, jau kļūst par tradīciju Beļģijas latviešu vidū. Ziedošanas akcijas stafeti no Latviešu biedrības pārņēma Briseles latviešu evaņģēliski luteriskā draudze, kas 21.martā sarīkoja labdarības koncertu Zvanniēku māju atbalstam. Koncertā piedalījās Briseles Latviešu koris un bērnu ansamblis Gītas Pāvilas vadībā. Ceram, ka daudzos skatītājus iedvesmoja mazo un lielo dziedātāju sniegums, kā arī iespēja atbalstīt Zvanniēkus, kur tiek sniegta palīdzība bērniem, kas palikuši bez nepieciešamās iztikas un aprūpes. Briseles ziedotājiem 585 eiro noteikti tiks rasts labs pielietojums. ▲

Foto: A.Austers

Tendences mūsdienu latviešu valodā: leksika un terminoloģija

Ieva Zauberga
SCIC, Eiropas Komisija

Aprīļa sākumā Briseles tulkiem lekciju par šo jautājumu nolasīja profesors Andrejs Veisbergs (Latvijas Universitāte). Vairāk kā 20 tulku bija sanākuši kopā, lai pārskatītu savu latviešu valodas izjūtu un lai atrastu orientierus precīzākai vārdu un terminu izvēlei, strādājot kabīnē. No lekcijas devāmies prom ar sajūtu, ka latviešu valodā iespējams darīt gandrīz vai visu un ka labākus orientierus par savā rīcībā jau esošajiem laikam neatrast.

Andrejs Veisbergs raksturo pašreizējo situāciju latviešu valodā kā strauju nekontrolētu pārmaiņu laiku. Jomu paplašināšanās, gramatikas vienkāršošanās, leksikas izplešanās, pārorientācija no krievu uz angļu modeļiem, globalizācija ar tai raksturīgo angļu valodas spiedienu, stilu sajaukums, pūrisma noriets, hibrīdisms, infantilisms – lūk galvenās mūsdienu latviešu valodai raksturīgās tendences. Šo tendenču nostiprināšanos veicina apstākļi, ka

Latvijā dažkārt nedarbojas tādi ierasti kontroles mehānismi kā redaktors un korektors, turklāt trūkst koordinācijas terminoloģijas jomā.

Andris Veisbergs, foto: Gatis Svoks

Tulkiem terminoloģijas joma šķiet ļoti svarīga. Bieži grūti izvēlēties pareizo terminu, jo dažādie tulku rīcībā esošie avoti (datu bāzes, vārdnīcas, rakstiskie tulkojumi, ekspertu rīcībā esošās valsts pozīcijas) piedāvā atšķirīgus terminus. Andrejs Veisbergs atzīst, ka latviešu terminoloģijā šobrīd pastāv juceklis, un ka tulki, iespējams, ir visizdevīgākajā pozīcijā, lai atrastu patiesām piemērotāko terminu. Viņš aicina

neiztrauties ar garajiem, aprakstošajiem terminiem, bet tīkties pēc īsākiem, vieglāk atpazīstamiem terminiem.

Andrejs Veisbergs uzsver, ka brīvības apstākļos valodnieks nevar būt diktators un ka valodas procesus grūti ietekmēt. Valodnieks var šos procesus aprakstīt, kas vēl nenozīmē to aktīvu atbalstu.

Aicināti uz jaunradi un savas profesionālās pieredzes izmantošanu, jutāmies iedrošināti vairāk paļauties uz savā rīcībā esošajiem resursiem un negaidīt atbildes no latviešu valodniecības valodas standartu un terminoloģijas izstrādes jomā. Tulkiem tas nozīmē pašiem uzņemties iniciatīvu un strādāt pēc savas profesionālās izjūtas, apzinoties to, ka “pareizā termina” vienkārši nav. Lai gan dažkārt gribētos lielāku noteiktību un skaidrību, varbūt nemaz nav slikti, ka mūsu izvēli nosaka nevis kanoni, bet veselais saprāts un situācijas izjūta.

Izrādās, ka klātesošajiem lekcija patikusi un ka esam apmierināti ar to, ka saziņas procesā saturiskā skaidrība ņem virsroku pār preskriptīvu formālismu.

Andreja Eglīša un Austras Skujiņas dzejas vakars

Kamēr Latvijā visi sūkstas par depresiju un dažādām ekonomiskām problēmām, mēs Briselē baudījām Andreja Eglīša un Austras Skujiņas dzejas vakaru, ko mums bija sarūpējis Māris Druva, sadarbojoties ar Eiropas Parlamenta deputātu Guntaru Krastu un Latviešu biedrību Beļģijā.

3. martā 17 skolēni no Auces, Dobeles, Dagdas, Preiļu, Valmieras, Talsu, Brocēnu un Pumpuru vidusskolām, līdz ņemot savus skolotājus, bija ieradusies Briselē (pārsteidza tas, ka nebija neviena skolēna no Rīgas). Viņi uzstājās pārstāvniecībā, lasot Andreja Eglīša, Austras Skujiņas un pašu sacerētu dzeju, daži pat bija sagatavojuši ar dzeju nesaistītus priekšnesumus.

Vakars sākās ar Alda Austeru un Māra Druvas ievadrunām. Viesiem pārstāvniecībā tika izstāstīts, kādēļ tieši šie skolēni ir izpelnījušies trīs dienu

ceļojumu uz Briseli un kāda būs vakara programma. Lai gan tuvojas vēlēšanas, garās runās neviens neiegrima. Bija jūtama Māra Druvas darbu reklāma, bet visādi citādi vakars bija ļoti jauks un sapulcināja dažādas Briseles latviešu paaudzes, sākot ar pašiem mazākajiem, beidzot ar vecāka gadagājuma ļaudīm. Un katram bija savs prieciņš no šī pasākuma. Vieni atrada jaunus draugus, citi apmainījās jaunumiem pie kafijas tases, bet vēl citi kavējās atmiņās, dzirdot tik patriotisko un nedaudz ironisko dzeju.

Pēc oficiālās daļas (dzejas lasījumiem) tika rādīta 4 minūšu gara īsfilma, kura gan vēl tikai top un iznāks tikai pēc kādiem 4 mēnešiem. Tas bija viens no Māra Druvas nākotnes projektiem. Patīkami pārsteidza jaunie dzejnieki, kuri uzstājās arī ar savu dzeju, un Pumpuru vidusskolas skolēni, kuri

uzstājās ar saviem priekšnesumiem vakara otrajā daļā. Bija gan dejas, gan spēles, lai iepazīstinātu latviešus Briselē ar jauniešiem no Latvijas. Vakars noslēdzās ar kopīgu fotografēšanos atmiņām.

Arī skolēni no Latvijas par šo pasākumu izteicās ar sajūsmu un pateicās par iespēju pabūt Briselē. Bet tie, kuriem varbūt Andrejs Eglītis un viņa dzeja bija sveša, tagad zina, kas viņš tāds ir un ka Latvijas dzejnieki nav aizmirsti, un ka ir tādi fantastiski cilvēki kā Māris Druva, kas saglabā Latvijas dzejas kultūru jauniešu vidū Latvijā un pasaulē.

Cerams, ka arī turpmāk mūs apciemos latvieši no Latvijas un bagātinās mūsu kultūras dzīvi!

Ieva Roze un Beāte Orlova
Briseles II Eiropas skolas skolnieces

Pienākums – aizstāvēt Latviju

Teksts: Alta Kaspare, foto: A. Austers

Beļģija Latvijas valsti atzina 1921.gada 26.janvārī, un Beļģija bija to valstu vidū, kas neatzina Latvijas iekļaušanu Padomju Savienībā, lai arī 1994.gadā tika atklāta Latvijas vēstniecība Beļģijā, izrādās, ka šai karaļvalstī mums ir veseli trīs goda konsuli: Briselē, Antverpenē un Ljēžā. Nolemjam doties uz pie mūsu pirmā goda konsula Briselē N.Dālmans (N.Dahlmann), jo mums viņš ir īpašs goda konsuls, droši var teikt - Pirmais un ar lielo burtu.

Pēc diplomātisko attiecību izbeigšanas 1941.gadā, N.Dālmans atjaunotajā Latvijas valstī 1991.gada 5.septembrī kļuva par pirmo saikni abu valstu diplomātiskajās attiecībās. Jaunieceltais Goda konsuls pilnasimīgi pildīja visas diplomātiskās funkcijas līdz mūsu vēstniecības atklāšanai Beļģijā, jo viņš nav no tiem, kam patīk tikai rotāties ar šo skanīgo amata nosaukumu. Te ir vietā latviešu tautas sakāmvārds: darbs dara darītāju, tāpēc nolemjam izmantot izdevību ar viņu parunāties.

Kad piebraucam, ir jau satumsis, un visas mājas liekas vienlīdz labas – kā nekā vēstniecību rajons! Bet, kas tas? – Tas taču ir Latvijas karogs! Nu tiešām, turpat blakus ir arī skaidrā latviešu valodā rakstīta oficiālā izkārtne uz ēkas – Latvijas Goda konsulāts. Ieejot telpās, pirmajā brīdī sajūtu, kā beļģienu pa pieri dabūjusi: „Vai tā, tur, aiz loga ir tiešām ir Briselē?” Jo iekšā, lai arī mēbeles vedinātu domāt, ka tā varētu būt arī Ķīna, neparprotami sastopies ar Latviju, un ap sirdi paliek arvien siltāk...

Latvija Goda konsulāta mājā šeit, Briselē, parsteidzoši daudz ienakusi neskaitāmajās mākslinieka V.Buša gleznās, ar kurām noklātas visas sienas un arī pieliekamais esot vēl pilns. Tādējādi, uzperkot laivas tiesu mākslinieka gleznu, N.Dālmans mēģina viņu atbalstīt finansiāli. Kā vēlāk izrādīsies, viņi ar mākslinieku V.Bušu ir arī lieli draugi, savulaik velosipēdu mugurā izbraukājuši ja ne pus Latvijas, tad nu Latgali izmājuši krustām šķērsām : gulējuši vienkārtās būdās vai teltīs zem kļajas debess, elpojuši spīrgto nakts gaisu un, droši vien, abi sapņojuši, kāda stipra un varena Latvija varētu būt... Eh, kāds salds

laiks tas bijis, N.Dālmans seja var lasīt.

„God kvāll!” , pielietojot visas atmiņu drumslas zviedru valodā, izdodas izspiest labvakara sveicienu. Mājas saimnieks ir patīkami pārsteigts par šo niecīgo vārdu krājumu viņa mātes valodā.

Jā, N.Dālmans pēc tautības ir zviedrs. Jā, viņš nav beļģis, kaut liekas, ka te jau dzīvo veselu mūžību, drīz būs četrdesmit. Viņš nav arī ķīniešs, kā varētu domāt jo 1937.gada 22.oktobrī piedzima Ķīnā, Šanhajā.

Tāpēc arī saruna sākam par to.

- Pastāstiet par jūsu ģimeni un Āzijas pieredzi!

- Mana māte bija zviedriete, tēvs - vācietis. Gāju deviņus gadus labi pazīstamajā Kaiser Wilhelm Schule vācu skolā Šanhajā. Strādāju Āfrikā, Ganā. Tad viena no Zviedru automobiļu rūpnīcām mani palūdza, vai es nevarētu pārstāvēt viņus Honkongā, tas ir, atvērt Tālo Austrumu un Austrālijas tirgu, tas bija 1965.gadā. Kaut arī tad vēl nebija tāda globalizācija kā tagad, es nenobijos, jo biju jauns un ar vienu koferi devos uz Ķīnu, lai divu nedēļu laikā atvērtu Reģionālo biroju un uzsāktu savus jaunus pienākumus. Tad jau drīz vien Ķīnā sākās Kultūras revolūcija, un tās laikā mēs (Zviedrija) uzsākām lielu biznesu – eksportu ar Ķīnu.

Bet, ja es atgriežos pie Ķīnas vēstures, tad man ir jautājums jums: „Vai jūs zināt kaut ko par Latvijas un Ķīnas attiecībām?”

- Nu mums liekas, ka tās ir diezgan smagnējas...

- Vai jūs zināt kāpēc?

- Nē, droši vien, jūs labāk zināt detaļas...

- Latvijai, protams, ir standartforma kādas valsts atzīšanai. Taivāna ir Ķīnas daļa un viss, lieta darīta! Visas trīs Baltijas valstis bija pieņēmušas šo izpratni, (Latvija augstī novērtēja, ka Ķīnas Tautas Republika (ĶTR) bija viena no pirmajām valstīm, kas 1991.gada 7.septembrī atzina Latvijas neatkarības atjaunošanu.

Diplomātiskās attiecības starp Latvijas Republiku un ĶTR tika nodibinātas 1991.gada 12.septembrī), bet Latvijā kāds

gribēja būt gudrāks un izdomāja, kā būtu, ja latvieši varētu reizē atzīt arī Taivānu, Ķīnas Republiku (Republic of China). Rīgā 1992.gadā tika atklāts Taivānas ģenerālkonsulāts. Ko darīja Ķīna? Es esmu dzimis Ķīnā, un es varu iedomāties ķīniešu domu gājieni... Ķīna pārtrauca

d i p l o m ā t i s k ā s

attiecības ar Latviju.

Mūsu Goda konsuls tik piebilst, ka attiecības, kā jau visiem tas ir zināms, tika atjaunotas, bet te ir jāatzīmē arī fakts, ka tieši tajā brīdī N.Dālmans no vislabākās puses lika lietā savu Āzijas pieredzi: tieši viņš bija visvairāk iesaistītais cilvēks šajā lietā, neskaitāmas reizes braucot uz Pekīnu un nogludinot ceļu Ķīnas un Latvijas diplomātisko attiecību atjaunošanai 1994.gadā.

- Jūs strādājāt Ķīnā, bet jūs bijāt jurists?

- Jā, bet tā ir tikai mana pamatizglītība, 1961.gadā es uzsāku mācības ANO Eiropas ekonomiskajā komisijā Ženēvā transporta nozarē. Es ātri sapratu, ka birokrātija nav priekš manis. Tad Zviedrijas valdība man palūdza palīdzēt tikt galā ar biznesa problēmām Ganā, kur domāto sešus mēnešus vietā sabiju veselus trīs gadus.

N. Dālmans gan kautrīgi noklusē, ka šajā laikā viņš sadraudzējās Kwane Nkerumah (1909-1972), kas vēlāk kļuva par neatkarīgās Ganas prezidentu.

- Tas nozīmē, ka jums bija cieši kontakti ar Zviedrijas valdību?

- Ļoti labi kontakti, un esmu saglabājis labas attiecības vēl tagad.

- Kā tas notika, ka jūs nokļūvāt, šeit, Beļģijā nevis atgriezāties Zviedrijā?

- 1971.gadā, kad beidzās mans darba līgums Honkongā, man pateica, ka jābrauc uz Zviedriju apspriesties par jauno norīkojumu. Un tad man tika pateikts, ka būs jārupējas par visām tām valstīm, kam ir importa-eksporta attiecības valdības līmenī. Piemēram, Ēģipte, Padomju Savienība, Eiropas Savienība, Ķīna. Tā es nonācu Beļģijā un Briselē nodibināju Rūpniecisko

konsultāciju kompāniju (Industrial consultancy company), kā primāro izvēloties Ķīnas un Āfrikas tirgu.

Jāatzīmē, ka N.Dalmana vadītā kompānija, šeit, Beļģijā, ir bijusi celmlauzis daudzām Austrumāfrikas transporta tīrģiem, pirmajam kopuzņēmumam - telefonu centrāles rūpnīcai Šanhajā, kā arī bezvadu telefonu (mobilo telefonu pirmsākums) sistēmas ražošanas uzsākšanai Ķīnā 1985.gadā.

- Pastāstiet, kā tas notika, ka S.Kalniete jums piezvanīja un uzaicināja kļūt par Latvijas Goda Konsulu Beļģijā? Vai viņa jūs zināja jau agrāk?

- Iespējams, ka tad, kad 1989.gadā biju Rīgā ar Zviedrijas delegāciju, es tiku ievērots. Jo zviedru delegācija aizbrauca atpakaļ uz Zviedriju, bet es uzskāvējos ilgāk. Latvijas pārstāvji redzēja, ka es kontaktējos ar māksliniekiem, piemēram, jau jums zinām mākslinieku V.Bušu, man bija kontakti ar InterLatvijas biroju (Ārvalstu tirdzniecības asociācija), ar citiem cilvēkiem, jo tāds ir mans raksturs ar visiem runāt.

Tad man uzprasīja, ko es domāju par Goda konsula pārstāvību Beļģijā. „Protams,” es atteicu, „mazliet padomāšu un iedošu jums kandidātu sarakstu”. „Nē”, man atbildēja. „Mēs gribam jūs!”

- Un jūs labprātīgi uzreiz akceptējāt šo posteni? Bet tā taču bija liela atbildība jums?

- Jā, bez šaubām, es piekritu būt par Latvijas Goda konsulu, un tā bija liela atbildība, jo viss bija jauns. Viss bija jāsāk no tukšas vietas. Kaut vai sākot ar sadzīvīskām lietām: ierīkot biroja telpas, pielikt izkārtņi.

Nu tāpēc jau es neizvēlējos būt par Norvēģijas vai Sjerraleones Goda konsulu. Esmu zviedrs, laikam jau zviedri jūt kādu saikni ar Latviju, te vēsture vainīga. Bet mēs bijām ļoti labi okupanti! Jā, ir jau jāpiekrīt tam faktam, ka, diemžēl, ir daudz Goda konsulu, kuriem patīk tikai šis tituls un nosaukums, un vairāk viņiem neko nevajag. Jā, mums ir dažas privilēģijas, piemēram, CD numurs mašīnai, bet tai pašā laikā īsts Goda konsuls nedrīkst aizmirst, ka nevar nolikt mašīnu visās vietās, kur vien vēlas.

Ir jau taisnība, ka līdz ar titulu tu sāc

saņemt arī ielūgumus uz dažādām pieņemšanām, bet vakariņošana vai pusdienošana jau nav vienīgais, ar ko Goda konsuli nodarbojas.

Es, piemēram, saņemu ielūgumus arī uz dažādām konferencēm, kuru apmeklējumi dažkārt atņem ļoti daudz personīgā laika, bet tad es domāju tā – es taču vienmēr varu kaut ko noderīgu iemācīties! Ja es nebūtu Goda konsuls, mani jau neaicinātu uz SDA (Security and Defence Agenda) sanāksmēm, bet tajās var tik daudz jauna un interesanta uzzināt!

daudzas iespējas, bet sākumā jau viss nebija tik vienkārši.

Kad 1991.gadā atvēru Latvijas Goda konsulātu, šeit, Briselē, mums bija tikai telekss sazināšanās vajadzībām un tas pats – caur Maskavu, un tam bija Padomju Savienības veto tiesības. Tas bija ļoti apgrūtināši, jo tev vienmēr vajadzēja būt uzmanīgam, ko rakstīt un kā to darīt, bet jāsaka ar gandarījumu – mēs tāpat izdarījām, kā būtu bijis vislabāk. Un, neskatoties ne uz kādām grūtībām, esmu gandarīts par visu un varu teikt tikai paldies S.Kalnietei par šo laiku.

- Vai jums ir bijis kontakts un jūs zināt visus Latvijas premjerministrus?

- Jā, vairāk vai mazāk.

Tad N.Dalmanis iesak stāstīt par kādu projektu, kurā viņš ir bijis iesaistīts un saskari ar mūsu premjerministriem... Par šo projektu, ko viņi saīsināti sauca DDP (ja kādam nav slinkums un izdodas, var noskaidrot pats) acimredzot, plašākas ļaužu masas nekad nav dzirdējušas, jo šis projekts, protams, apstiprināts netika, bet N.Dalmanam tika vienkārši ieteikts aizmirst par to!

- .. tik daudz darba bija tajā ieguldīts... šī projekta līguma pirmo stadiju iesaistītās valstis bija jau parakstījušas, atlika

parakstīt tikai Latvijai, bet tad pēkšņi tas tika apstādināts....Esmu pārliecināts, ka šis projekts Latvijai būtu pavēris jaunas iespējas, pirmkārt, izmantojot šo transporta un transportēšanas bāzi, tas būtu lētāk, otrkārt, cilvēkiem būtu darbs.

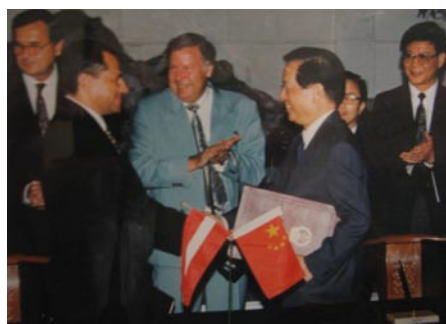
Minam, ka to apstādināja tāpēc, ka, iespējams, tika apiets kāds svarīgs partneris... - N.Dalmanis bezspēcībā noplāta rokas, īstas atbildes viņam nav...

Bet, likteņa ironija, tad vēl nezinām, bet īsu brīdi pēc raksta tapšanas, Latvija ir atkal atgriezusies pie šī projekta un slavina to, cik tas būs ekonomiski labs un noderīgs, kā palīdzēs valstij izīet no krīzes. Kāda attīstība pa spirāli! Cik agrāk par šo projektu plašākas informācijas nebija, tik tagad par to var lasīt populārākajos interneta portālos.

- Varbūt jūs kaut ko varētu pateikt kaut ko par Latviju? Par Latvijas cilvēkiem?

- Jums ir tik bagāta vēsture, un jums ir ar ko lepoties! Es esmu zviedrs un zinu, ka 16.gadsimtā Rīga bija lielākā Hanzas savienības pilsēta. Kas tik nav ticis radīts tieši Latvijā: slavenā spiegu kamera „Minox”, kaujas tanki, lidmašīnas, vilcienu vagoni... Katrs 2.mopēds un telefons PSRS laikā tika izgatavots te, daudzas labas lietas nāca no šīs mazās republikas.

Es vienmēr, kad esmu aizbraucis uz kādu svešu zemi, stāstu par Latviju - Latvija to un Latvija šo. Gribu izstāstīt vienu gadījumu, kad nesen vēl viesojos Mongolijā, viņi man prasa, bet kas ir

ar Latvijas Valsts elektrotehnisko fabriku noticis (VEF) jo, ko viņi (mongoļi) tagad lai dara, jo neviens pasaulslavenais zīmols, nu nekāds Sony nestāv klāt Latvijā ražotajiem radio: lai cik tas reizes kristu no

zirga muguras, Vefiņš arvien spēlē! Viņi tikai sapņo par Vefu!

Tagad daudz latviešu ir Beļģijā, man tas ļoti patīk, ka tagad notiek tāda kā latviešu invāzija šeit: daudz latviešu brauc uz šejieni, un pārsvarā tie ir jauni cilvēki, kas ieņem ļoti atbildīgus un ietekmīgus amatus.

Es atceros: vienreiz sēdējām kādā pieņemšanā un gaidījām, kad atnāks

turpinājums no 7.lpp.

Latvijas vēstnieks. Un, kad kāds man beidzot ieprasījās, kad tad nāks Latvijas vēstnieks? – Re taču viņš sēž, tas jaunais cilvēks!

Man patīk latvieši! Man patīk Latvijas daba! Esmu bijis visos Latvijas novados, un visas Latvijas vietas man ļoti patīk. Nu, bet, ja man ir jānosauca, kas tieši visvairāk, tad laikam tā ir Latgale.

- Kādas ir jūsu attiecības ar mūsu kaimiņvalstu - Igaunijas un Lietuvas diplomātiskajām pārstāvniecībām?

Kad es kļuva par Latvijas goda konsulu, lešiem un igauņiem vēl nebija atvērtas savas diplomātiskās pārstāvniecības, bet mūsu attiecības varu ilustrēt kādu piemēru. Igaunju vēstniecība ir šeit pat, uz šīs pašas ielas: skaista māja, bet tajā varēja būt iekārtota Latvijas vēstniecība, jo premjerministra M.Gaiļa laikā Latvijas valsts meklēja māju vēstniecības atvēršanai. Kad es biju noskatījies Latvijai vienu labu māju, kurā varēja iet iekšā uzreiz, bez renovācijas, Latvija atteicās no šī darījuma. Man tika pateikts, ka varu to piedāvāt citiem, tā nu sanāca, ka tā bija Igaunija.

Tā ēka maksāja 1 miljonu dolāru, un igauņi to nolēma iegādāties nekavējoties, nepieciešamo summu aizņemoties Zviedrijas „Hansabankā” zviedru kronās, bet Zviedrijā tajā laikā sākās finansiālā krīze, un pēc 2 nedēļām zviedru krona kritās par 20 procentiem...

Realitāte: tagad es esmu ļoti ieredzēts pie igauņiem, viņi mani vienmēr uzlūdz uz visiem nozīmīgiem pasākumiem, spiež roku un arvien vēl nebeidz pateikties!

- Vai, dzīvojot, šeit, Beļģijā, jūs kontaktējaties ar Beļģijas Zviedru biedrību?

- Esmu Zviedru kluba un Zviedru asociācijas biedrs.

Šajā brīdī N.Dālmans atkal sajūtas kā pilnasinīgs zviedrs un norūpējies runā, ka viņiem būšot lielas problēmas, jo no 1.jūlija zviedriem būs jāpārņem Prezidentūra, bet ir saprotams, ka nekāda lielā vadīšana nesanāks, jo vispirms būs Parlamenta vēlēšanas, kas sāksies jūnijā, tad Parlamentam ir jāapstiprina jaunie komisāri, kas atkal paņems laiku. Tad ir augusta brīvdienas; tāpat, zviedru Prezidentūra savu darbu varēs uzsākt tikai septembrī...

Viņa birojā ir tāds kā trofeju sturītis: N.Dālmana goda raksti, nozīmīgāko dzīves un darba mirkļu apstādīnājums fotogrāfijas (piemēram, pieņemšanā Vatikanā, blakus J.Pāvilam II vai Ķīnas-Latvijas līguma

parakstīšanas brīdī), dažādi apbalvojumi, to starpā arī Triju Zvaigžņu ordenis.

N.Dālmans visus šos gadus, kopš viņa apstiprināšanas par Goda konsula amatā, ir aizstāvējis un sekmējis Latvijas intereses ne vien Beļģijā, bet arī visā Eiropas Savienībā, un par ir apbalvots ar Latvijas augstāko apbalvojumu.

Līdzam N.Dālmanu paņemt rokās šo augsto apbalvojumu, jo gribam viņu nofotografēt ar ordeni rokās, viņš, protams, mūsu līgumam atsaucas, tikai ir ļoti satraukts, vai mēs saprotam pareizi, ka tā nav nekāda dižošanās ar trofejam. Un sasarcis no apmulsuma, pasaka stingri:

- Stājoties pie Goda konsula pienākuma pildīšanas, es tiešām negaidīju nekādus apbalvojumus. Es vienkārši darīju savu darbu. Bet man ir liels prieks un liels pagodinājums, ka Triju Zvaigžņu ordenis man tika pasniegts. Un es vienmēr būšu gandarīts, ja atkal kaut ko labu spēšu izdarīt Latvijas labā!

- Jūs esat viens no Latvijas vislabākajiem Goda konsuliem un ļoti labi zināms, jo tiešām esat daudz darījis un veltījis daudz sava laika, bet vai tagad nav nedaudz savādi, ka vairs neesat galvenais diplomātisko attiecību virzītājs?

Uz to Goda konsuls labsirdīgi atsmej:

- Bet es biju galvenais, pirms Latvija te atklāja savu divpusējo vēstniecību!

Nē, viņa vārdos nevar saklausīt rūgtumu, drīzāk tajā jūtama Zālamāniska atziņa: savs laiks akmeņus mest, savs – salast.

Tikai atvadas tomēr nedaudz iedzēļ sirdī, jo liekas, ka vēl mazliet, un viņš piedāvās vai pus karalvalsti, lai vakars, kas jau tā nemanot ir ieslēdzis pusnakti, vēl nebeigtos.

Nu var jau būt, ka tā ir tikai viņa daba – daudz komunicēt, bet nezin kāpēc, atceroties viņu, Meness apspidetu, stāvam preti savam rūpju bērnam - Latvijas Goda konsulatam, ar bezkompānijas neaizdegtu cigareti (viņš smeķē tikai tad, ja ir laba kompānija), gribas atgriezties un aizdegt to. Nospļauties par to, kas rakstīts uz cigarešu paciņām, atcelt veto savai nesmeķēšanai un kopā ar Nilu Dālmanu uzsmēķēt: par Rīgu, Jūrmalu un VEF radio, par Ķīnu, Afriku un citiem kontaktiem, par viņa iecienīto beļģu virtuvi un kerodziņu, kur dod gliemežus sviesta - ķīplokū mercē, par Latgali, riteniem un V.Buša gleznām.

Par tiem, kas tiešām kaut ko Latvijas labā dara – iesmeķēt, tad mazliet piemirstību un mazliet skumjas – nosmeķēt nost...

Atbraukusi mājās, secinu, ka pie mūsu Goda konsula esmu aizmirsusi savu lakatu, tāpat – uz atgriešanos. Tāpat – uz uzsmēķēšanu! ▲

KRĀSAINI TĒRPI, KONFETI UN .. GAĻA, TEPAT, BEĻĢIJĀ!

Tieši šādiem vārdiem franču valodas skolotāja lika atminēt vārdu, ko ietvertu šis jēdziens. Mēs atminējam – nav jau grūti! Domāju, ka arī jūs, izlasot šo vārdu salikumu, iedomāties, ka tas varētu karnevāls. Iespējams, samulstat pie vārda *gaļa*.

Nu, kāpēc gaļa? Zināms taču, ka itāļu vārds „carnevale” nozīmē tautas svētku sezonu un arī masku balli. Taču, izrādās, ir arī otra nozīme.

Karnevāls jeb masku balle kļuva ļoti populārs, ar vien lielāku kristietības izplatīšanos, un tad karnevāli sāka notikt neilgu laiku pirms gavēņa, tā teikt – vēl sirsniģi iztrakoties un uzēst gaļu pirms klusā perioda. Tādējādi sanāk, ka karnevāls un gaļa ir cieši saistīti: latīņu valodā vārdu salikums carne vale nozīmē – neēst gaļu.

Karnevāla būtība tā bija lomu mainīšanās ideja un sabiedriskās iekārtas apgrīešana, kad kalps kļuva par karali un karalis par kalpu. Parasti karnevāls notika un arī tagad notiek zem klajas debess ar dejām, rotaļām un gājieniem. Vienīgi mūsdienās, tur, kur vēl ir dzīva karnevāla ideja, to arvien vairāk ekspluatē tūristu maciņu piesaistei, un līdz ar to – arvien vairāk samākslo.

Nu es nezinu, vai es gribētu sēdēt kaut kur Riodežaneiro kādā slēgtā arēnā, piemēram, 50.rindā un skatītu (pie tam, ar binokli) tikai krāsainus tērpus, bet to, ka tas tiešām ir karnevāls, izlasītu uz sasodīti dārgās ieejas biļetes sāna...

Nekādu biļešu un 50.rindu Riodežaneiro un pat ne pirms pusgada rezervēto viesnīcu Venēcijā! Izrādās, ka visstākais karnevāls, bez iepriekšējām biļešu rezervācijām, trīs dienu garumā

tiek svinēts tikai 60 kilometrus no Briseles, no viduslaikiem saglabājušā pilsētīnā Benšā (Binche).

16.gs.Spānijas galmam esot patīcis apgalvot, ka „vairāk nav neviena tik lieliska karnevāla kā Benšā”... Pirmās svinībās šajā Beļģijas pilsētā 1549.gadā, kad Ungārijas Marija, būdama Benšas pilsētas mērs, gribēja pārsteigt savu brāli Čārlzu V un viņa dēlu, Spānijas karaļa princi Filifu II un pavēlēja sarīkot pilsētā septiņu dienu svinības, banketus, militārās parādes un uguņošanu. Šis laiks arī sakrita ar spāņu jūras braucēju atgriešanos pēc Amerikas atklāšanas, un Ibērijas galminieki, pavadot prinčus, teikuši saģērbties kā inkiem, tādejādi atgādinot iekarotāju nesenās uzvaras. Beļģijas pūlis bija acīmredzami savaldzināts no šī greznuma un krāsainajiem tērpiem, ka viņi nolēma turpināt šo tradīciju.

Galvenās svinības mūsdienās notiek Dimanch Gras, Lundi Gras un Mardi Gras, ko burtiski varētu tulkot kā trekno svētdienu, trekno pirmdienu un trekno otrdienu jeb dienas pirms lielā gavēņa. Katrai diena paredzētas savas aktivitātes. Svētdiena iezīmē karnevāla sākumu, tad turpmākās trīs dienas Benšas ielas un kafejnīcas ir pilnas

ar vairāk vai mazāk maskās tērptiem apkārt klīstošiem jautrībniekiem.

Jau tikai vien iebraucot pilsētā, var just, ka te notiek kas īpašs – vieglo mašīnu kā piesēts, un tās novietotas visneiedomājamākajās vietās. Redzams, ka iebraucēji aiz izmisuma ir aizmirsuši jebkuras pieklājības normas, un savas mašīnas novietojuši pat privātmāju teritorijā iepretim saimnieka durvīm. Domāju, ka policija uz to visu šajās trīs karnevāla dienās piever acis, jo viņiem tagad vairāk rūp gājiena dalībnieku apsargāšana un kārtības regulēšana pilsētas centrā, kur ikviens sevi ir izteikti apliecinājis tuvējās kafejnīcās.

Svētdien, tātad, sākās pirmā oficiālā svinību diena, kurā, protams, centrālais notikums ir masku parāde.

Svētdienas maskas ir ļoti atšķiras, piemēram, no otrdienas maskām, jo pēdējā dienā tiek demonstrētas slavenās Gille maskas, bet svētdienas masku parādē, orķestra pavadībā līdzās soļo gan diezgan vienkārši tērpti ļaudis, gan arī ļoti pārdomāti un krāšņi tērpti personāži: tie var būt sieviešu drānās tērpti vīrieši, dažādu dzīvnieku un putnu lomu atveidotāji, kā arī vēsturiski personāži un tamlīdzīgi. Kopumā svētdienas masku parādē šķīta, ka valdīja tāds neliels haosiņš: laikam jau ne velti pašā gājiena galvgalī - policisti zirgu mugurās. Arī pats masku gājiens varēja būt nedaudz dinamiskāks, bet laikam jau tas nav iespējams, jo katrai vienādā motīva maskās tērptajai grupiņai klāt piestiprināts pūtēju un bundzinieku

bars, kuri tad nu sirsnīgi nopūš savu gabaliņu zināmās apstāšanās vietās. Vienīgais – iela diezgan gara un šo apstāšanos ļoti daudz...

Bet skaistākās maskas tiek izrādītas karnevāla kulminācijas dienā Treknajā otrdienā jeb Mardi Gras, tad notiek Gille masku parāde. Izrādās, ka vienīgi šajā dienā Benšas pilsētas iedzīvotāji drīkst uzvilkt šos antīkos tērpus, vaska maskas un slavenās, strausa spalvām rotātās cepures, kuras sver aptuveni 3 kilogrami. Bet esiet uzmanīgi, jo šos senlaicīgos tērpus drīkst pārdot un nēsāt tikai un vienīgi Benšā, (nu labi, varbūt - pa kluso savā mājā, bet skatieties, lai kaimiņš jūs nenosūdz), jo visas autortiesības rūpīgi apsargā Eiropas patentu birojs...

Gille ir tradicionālais un centrālais karnevāla tēls, tas godina pavasara atnākšanu. Raksturīgākas īpašības ļoti spilgts kostīms ar iespaidīgu strausa spalvām rotātu cepuri, katra šī kostīma dekoratīvā detaļa – Beļģijas lauva, heraldika, kroņi vai zvaigznes nes savu simbolisko nozīmi. Protams, ir jādominē nacionālajām krāsām – melnām, dzeltenam un sarkanam. Dažām šī kostīma detaļām vien ir nepieciešami neskaitāmi metri auduma, piemēram, lai pagatavotu krokoto ap-

kakli vien, ir nepieciešami 150 (!) metri garas lentes. Tā kā Benšas karnevāls samērā ir maz mainījies kopš viduslaikiem, tad pilsētas iedzīvotāji ļoti cenšas ievērot visas vecās tradīcijas, un kostīmu gatavošana sākas jau labu laiciņu pirms ziemas iestāšanās.

Tagad Benšas karnevāls tiek uzskatīts kā vecākais līdz mūsdienām saglabājis pilsētas karnevāls Eiropā un ir iekļauts UNESCO Cilvēces mutvārdu un nemateriālās kultūras meistardarbu sarakstā, vien jāpiebilst, ka tieši tad, kad šajā sarakstā tika iekļauti arī Baltijas Dziesmu un deju svētki - 2003. gada 7. novembrī.

Lai karnevāla galvenajās svinību dienās liekas var izjust dažādas neērtības, piedzīvot karnevāla atmosfēru ir tā vērts: maskās tērpti cilvēki, konfeti, bungu rīboņa, izdzertu alus bundziņu kalni... Burzma: pilsēta ir burtiski piesēta cilvēkiem, gluži kā konfeti papīrīšiem. Ja gribi ietikt kādā krodziņā, tad vienīgā vieta ir iespieties turpinājumā aiz durvīm – kopā ar konfeti, tas ir, uz ielas. Bet konfeti patēriņš šajās dienās ir milzīgs, jo katrs – liels vai mazs, nedaudz pārspīlēti sakot, ir bruņojies ar konfeti kilogramiem. Tad nu beidzot arī es piedzīvoju īstu konfeti lietu, drīzāk jau to var nosaukt par konfeti sniega kauju – pār manu galvu nobirst neskaitāmu maisiņu saturi. Atceroties, ka kādreiz uz skolas karnevālu Latvijā pirku apmēram 7x 5 cm plānu konfeti iepakojumu, kur iekšā ietilpa kādi 100 šie krāsainie papīra ripulīši, taisni vai raudiens nāk- nu, kā varēja mani, bērnu šitā apšmaukt! Pašu labāko – papīra kaujas atņem! Ja nu kāds arī jūt, ka ir ticis šādi apkrāpts, tad Benšā to visu var atgūt ar uzviju un iztraktoties konfeti kaujās: ir jau zināms, ka 2010. gadā Benšas karnevāls norisināsies 14-15-16 februārī.

Teksts un foto: Alta Kaspars

Visskaistākā eglīte šajos Ziemassvētkos bija Latviešu skoliņā!

Nataļja Vecvagare

Jo šogad to rotāja, pucēja un apdziedāja suņi, kaķi, zaķi, vistiņas un istā Sniega Māte ar Princesi, palīdzot daudzām mīļām, skaistām un maziņām sniegpārslinām. Pasaku varoņi šogad atdzīvojās skoliņas bērnos, daudziem no kuriem šis bija pirmais lielais priekšnesums publikas priekšā, un tāpēc sagādāja arī zināmu uztraukumu. Bet kurš tad no mums varētu pirmajā reizē droši uzstāties skatītāju un klausītāju priekšā? Tas taču nemaz nav tik vienkāršs uzdevums, īpaši, kad jaunākiem 'aktieriem' ir tikai divi ar pus gadiņi. Bet vecāku un skolotāju prieks un lepnums par saviem maziem varoņiem bija tikpat liels kāds bija viņu pašu prieks par labi padarīto darbu un pārsteiguma dāvanīņām zem eglītes.

Skolas kārtējais projekts tika izvēlēts ar mērķi veicināt bērnos prasmi iegaumēt tekstu un publiski uzstāties. Un kas tad labāk der šāda mērķa sasniegšanai kā

Foto: Andris Vītols

nelielas ludziņas iestudējums! Izrāde 'Visskaistākā eglīte' tika gatavota aptuveni divus mēnešus, kas nemaz nav tik ilgs laiks, ja nodarbības notiek tikai vienreiz nedēļā, un bērniem paralēli ir arī aktīvas nodarbības klasē, mācoties

citus priekšmetus. Arī fona dekorācijas bērni kopā ar skolotājām gatavoja lielākoties paši. Ļoti aktīvi palīgi bija arī jaunākās grupiņas bērni, kas sāka darboties skoliņā kopš novembra vidus.

Foto: Rūdolfs Vērdiņš

Bērni paši veidoja gan egles rotas, gan dažādus izgriezumus. Talkā nāca arī vecāki, bez kuru palīdzības maskas un tērpi nebūtu pilnīgi, jo suns būtu palicis bez fantastiskām ausīm no dūraiņiem, zaķis bez savas skaistas astītes, bet Sniega Māte bez glauna apmetņa! Un noteikti, ka pēdējos mēģinājumos mammas un tēti zināja tekstu tikpat labi kā paši aktieri, jo kas tad mājās mēģinot, tēlos visus pārējos, kamēr pats aktieris teiks savu tekstu?

Pasākums pulcēja ap četrdesmit cilvēkiem – gan bērnus, gan vecākus – visi kopā skatījāmies izrādi, dziedājām, spēlējām un saņemam Ziemassvētku dāvanīņas. Paldies visiem, kas aktīvi piedalījās, un īpaši Jolantai Stiprai par viņas brīvprātīgu darbu kopā ar jaunāko grupiņu, jo bez viņas iesaistīšanas nebūtu arī tādas

iespējas!

Šogad skoliņa plāno turpināt gan nodarbības klasē, gan gatavos jaunu projektu. Bet par to.... turpinājums sekos! ▲

Krīze, krīze....

E-pasts no Dieva: - Sakarā ar pašreizējo finansiālo krīzi pasaulē gaisma tuneļa galā tiks izslēgta, lai samazinātu elektrības izmaksas.

Šodien mēģināju no bankomāta izņemt naudu, bet tur parādījās uzraksts - Nepietiek naudas. Tā arī nesapratu - viņš to par mani vai par sevi?

Uzraksts Rīgas lidostā: "Pēdējais izslēdz gaismu!"

Ekonomiskā krīze ir tik nopietna, ka Johnson&Johnson atlaidis vienu no Džonsoniem.

Uzņēmējs par krīzi: Tas ir daudz sliktāk nekā šķiršanās. Esmu zaudējis pusi savas naudas, bet man vēl ir sieva.

Šodien mēģināju no bankomāta izņemt naudu, bet viņš palūdz vai nevar aizņemt 20 latus līdz nākamajai nedēļai.

Lai uzturētu iedzīvotājos optimismu Latvijas Radio 2 sešpadsmit reizes dienā pārraidīs dziesmu "Tur aiz mākoņiem ir saule".

Krīze man palīdzēja atkal nostāties uz kājām - banka atņēma mašīnu, jo nevarēju nomaksāt kredītu.

Aizgāju nopirkt tosteri, bet tam līdzī par velti dod banku.

Pusseši no rīta. Satiekas divi sētnieki un nopēta viens otru:

- Jūs man liekaties pazīstams.
- Kurā bankā jūs strādājat?

Džordžs Bušs mierina iedzīvotājus:
- Neuztraucieties par to, ka bankas slēdz, jūs taču naudu varēsiet dabūt bankomātos!

Redaktori: Irita Ķīse, Ilona Strupka, Aldis Austers

Latviešu biedrība Beļģijā/ Association Lettonne en Belgique (a.s.l.b.)

Av. Molière 158, B1050, Bruxelles, kontaktiem tel. +32 2 7355052 (Ilga Sebok, vakaros)

ING Bank konts: 340-1825310-02 (IBAN BE32 3401 8253 1002), Ch. de Waterloo 687, B1180 Uccle